

MUISTIO

Lähettiläjä: Puheenjohtajisto

Vastaanottaja: Valmistelukunta

Asia: X osasto: Unionin jäsenyys

Asiakirjan sisältö:

- **Sivu 2 :** Yleistä
- **Sivu 3:** Taulukko: unionin jäsenyyttä koskevien artiklaehdotusten suhde nykyisiin perussopimuksiin
- **Sivu 4:** 43 - 36 artikla
- **Sivu 6:** 43 - 46 artiklaa koskevat huomiot

Yleistä

Unionin jäsenyyttä koskevilla määräyksillä on tarkoitus vahvistaa unionin jäsenyyshedellytykset ja -menettelyt, menettely unionin jäsenyydestä johtuvien oikeuksien väliaikaiseksi pidättämiseksi siinä tapauksessa, että jäsenvaltio on vakavasti loukannut arvoja, joihin unioni perustuu, sekä menettely jäsenvaltion erotessa vapaaehtoisesti unionista.

43 artikla, jossa vahvistetaan unionin jäsenyyshedellytykset, on uusi määräys, jossa vahvistetaan unionin jäsenyyden hakemista koskevat edellytykset viittaamalla pääasiassa unionin arvoja koskevaan 2 artiklaan.

44 artiklassa määrätty unioniin liittymistä koskeva menettely on samanlainen kuin nykyisissä sopimuksissa (SEU:n 49 artikla), paitsi että hakemuksesta on ilmoitettava Euroopan parlamentille ja kansallisille parlamenteille heti hakemuksen jättämisen jälkeen.

45 artiklassa tarkoitettu menettely unionin jäsenyydestä johtuvien oikeuksien väliaikaiseksi pidättämiseksi on samanlainen kuin voimassa oleva menettely (SEU:n 7 artikla ja EY-sopimuksen 309 artikla).

46 artikla, joka koskee jäsenvaltion vapaaehtoista eroamista unionista, on uusi. Siinä tunnustetaan nimenomaisesti, että jokaisella jäsenvaltiolla on mahdollisuus halutessaan erota unionista. Eroamismenettely perustuu osittain valtiosopimusoikeutta koskevassa Wienin yleissopimuksessa olevaan menettelyyn, ja siinä annetaan unionille ja kyseiselle jäsenvaltiolle mahdollisuus tehdä sopimus eroamiseen sovellettavista menettelytavoista ja suhteistaan jatkossa.

**TAULUKKO: UNIONIN JÄSENYTTÄ KOSKEVIEN ARTIKLAEHDOTUSTEN SUHDE NYKYISIIN
PERUSSOPIMUKSIIN**

	Uusi artikla	Artikla, joka sisältää nykyisten perussopimusten määräyksiä, mutta vain osittain tai keskeisin muutoksin	Artikla, joka on otettu nykyisistä perussopimuksista, hieman muutettuna tai muutoksitta
<u>43 artikla</u> : Unionin jäsenyyden hakemista koskevat edellytykset	✓		
<u>44 artikla</u> : Unioniin liittymistä koskeva menettely			✓
<u>45 artikla</u> : Unionin jäsenyydestä johtuvien oikeuksien väliaikainen pidättäminen			✓
<u>46 artikla</u> : Vapaaehtoinen eroaminen unionista	✓		

HUOM: Asiakirjan liitteessä II olevissa huomioissa esitetään, missä määrin kukin artiklaehdotus perustuu yhteen tai useampaan olemassa olevaan artiklaan sekä mahdolliset muutokset ja uutuudet. Tarkan kuvan saamiseksi artiklojen perustoista on syytä tutustua niitä koskeviin huomioihin.

X OSASTO: UNIONIN JÄSENYYS

ARTIKLOJEN TEKSTI

43 artikla: Unionin jäsenyyden hakemista koskevat edellytykset

Unioniin voivat liittyä kaikki Euroopan valtiot, joiden kansoilla on 2 artiklassa tarkoitetut arvot, joita ne kunnioittavat ja sitoutuvat edistämään yhteisesti. Unioniin liittyminen merkitsee sen perustuslain hyväksymistä.

44 artikla: Unioniin liittymistä koskeva menettely

Jokainen unionin jäseneksi haluava Euroopan valtio voi osoittaa hakemuksensa neuvostolle. Hakemuksesta ilmoitetaan Euroopan parlamentille ja kansallisille parlamenteille. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti kuultuaan komissiota ja saatuaan Euroopan parlamentin kaikkien jäsentensä ehdottomalla enemmistöllä antaman puoltavan lausunnon. Liittymisehdoista ja liittymistä koskevista menettelyistä määrätään jäsenvaltioiden ja ehdokasvaltion välisellä sopimuksella. Kaikki sopimusvaltiot ratifioivat sopimuksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

45 artikla: Unionin jäsenyydestä johtuvien oikeuksien väliaikainen pidättäminen

1. Neuvosto voi jäsenvaltioiden yhden kolmasosan, Euroopan parlamentin tai komission perustellusta ehdotuksesta ja Euroopan parlamentin puoltavan lausunnon saatuaan todeta jäsentensä neljän viidesosan enemmistöllä, että on olemassa selvä vaara, että jokin jäsenvaltio loukkaa vakavasti 2 artiklassa mainittuja arvoja. Ennen tämän toteamista neuvosto kuulee kyseistä jäsenvaltiota ja voi samaa menettelyä noudattaen antaa sille suosituksia.

Neuvosto tarkistaa säännöllisesti, ovatko tällaiseen toteamukseen johtaneet perusteet edelleen olemassa.

2. Eurooppa-neuvosto¹ voi yksimielisesti jäsenvaltioiden yhden kolmasosan ehdotuksesta tai komission ehdotuksesta ja saatuaan Euroopan parlamentin puoltavan lausunnon todeta, että jokin jäsenvaltio loukkaa vakavasti ja jatkuvasti 2 artiklassa mainittuja arvoja, kehoitettuaan ensin asianomaista jäsenvaltiota esittämään asiaa koskevat huomautuksensa.

¹ Toimielimiä koskevassa osassa Eurooppa-neuvostosta annettujen artiklojen mukaisesti.

3. Jos loukkaaminen on 2 kohdan mukaisesti todettu, neuvosto voi määräenemmistöllä päättää pidättää väliaikaisesti tietyt tästä perustuslaista johtuvat asianomaiselle jäsenvaltiolle kuuluvat oikeudet, mukaan lukien kyseisen jäsenvaltion äänioikeuden neuvostossa. Tällöin neuvosto ottaa huomioon tällaisen oikeuksien pidättämisen mahdolliset vaikutukset luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Asianomaiselle jäsenvaltiolle tästä perustuslaista johtuvat velvoitteet sitovat kuitenkin edelleen asianomaista valtiota.

4. Neuvosto voi määräenemmistöllä päättää myöhemmin muuttaa 3 kohdan nojalla hyväksyttyä toimenpidettä tai peruuttaa sen, jos sen hyväksymiseen johtaneessa tilanteessa tapahtuu muutos.
5. Tätä artiklaa sovellettaessa neuvosto tekee ratkaisunsa siten, että se ei ota huomioon asianomaista jäsenvaltiota. Henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten pidäytyminen äänestämästä ei estä 2 kohdassa tarkoitettujen päätösten antamista.

Tätä kohtaa sovelletaan myös, kun jäsenvaltion äänioikeus pidätetään väliaikaisesti 3 kohdan nojalla.

6. Sovellettaessa 1 ja 2 kohtaa Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa kahden kolmasosan enemmistöllä annetuista äänistä, jotka edustavat sen jäsenten enemmistöä.

46 artikla: Vapaaehtoinen eroaminen unionista

1. Jokainen jäsenvaltio voi päättää erota Euroopan unionista valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.
2. Jäsenvaltio, joka päättää erota, ilmoittaa aikomuksestaan neuvostolle. Ilmoituksen saatuaan unioni neuvottelee kyseisen jäsenvaltion kanssa ja tekee tämän kanssa sopimuksen eroamiseen sovellettavista menettelytavoista ottaen huomioon puitteet, jotka sääntelevät kyseisen valtion myöhempiä suhteita unioniin. Kyseisen sopimuksen tekee unionin puolesta neuvosto, joka tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä Euroopan parlamentin annettua puoltavan lausuntonsa.

Eroava jäsenvaltio ei osallistu oman asiansa käsittelyyn eikä sitä koskevien päätösten antamiseen neuvostossa.

3. Tätä perustuslakia lakataan soveltamasta asianomaiseen jäsenvaltioon sinä päivänä, jona erosopimus tulee voimaan tai, jos sopimusta ei ole, kahden vuoden kuluttua 2 kohdassa tarkoitettua ilmoituksesta.

X OSASTO: UNIONIN JÄSENYYS**ARTIKLOJEN TEKSTIÄ KOSKEVAT HUOMIOT****43 artikla: Unionin jäsenyyden hakemista koskevat edellytykset**

Unioniin voivat liittyä kaikki Euroopan valtiot, joiden kansoilla on 2 artiklassa tarkoitetut arvot, joita ne kunnioittavat ja sitoutuvat edistämään yhteisesti. Unioniin liittyminen merkitsee sen perustuslain hyväksymistä.

Huomiot:

Tässä määräyksessä määritetään perusteet, jotka jokaisen Euroopan valtion on täytettävä voidakseen hakea unionin jäsenyyttä. Tämän artiklan ensimmäisessä virkkeessä toistetaan se, mitä perustuslain 1 artiklan 3 kohdassa on esitetty, ja täsmennetään, että arvoilla tarkoitetaan perustuslain 2 artiklassa tarkoitettuja arvoja.

44 artikla: Unioniin liittymistä koskeva menettely

Jokainen unionin jäseneksi haluava Euroopan valtio voi tehdä hakemuksensa neuvostolle. Hakemuksesta ilmoitetaan Euroopan parlamentille ja kansallisille parlamenteille. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti kuultuaan komissiota ja saatuaan Euroopan parlamentin kaikkien jäsentensä ehdottomalla enemmistöllä antaman puoltavan lausunnon. Liittymisehdoista ja liittymistä koskevista menettelyistä määrätään jäsenvaltioiden ja ehdokasvaltion välisellä sopimuksella. Kaikki sopimusvaltiot ratifioivat sopimuksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

Huomiot:

Tässä määräyksessä määritetään unioniin liittymistä koskeva menettely. Tämä menettely vastaa SEU:n 49 artiklassa määrättyä menettelyä. Siinä otetaan kuitenkin käyttöön uusi määräys, jonka mukaan Euroopan parlamentille ja kansallisille parlamenteille ilmoitetaan samanaikaisesti jokaisesta liittymishakemuksesta heti kun neuvosto on saanut sellaisen.

45 artikla: Unionin jäsenyydestä johtuvien oikeuksien väliaikainen pidättäminen

1. Neuvosto voi jäsenvaltioiden yhden kolmasosan, Euroopan parlamentin tai komission perustellusta ehdotuksesta ja Euroopan parlamentin puoltavan lausunnon saatuaan todeta jäsentensä neljän viidesosan enemmistöllä, että on olemassa selvä vaara, että jokin jäsenvaltio loukkaa vakavasti 2 artiklassa mainittuja arvoja. Ennen tämän toteamista neuvosto kuulee kyseistä jäsenvaltiota ja voi samaa menettelyä noudattaen antaa sille suosituksia.

Neuvosto tarkistaa säännöllisesti, ovatko tällaiseen toteamukseen johtaneet perusteet edelleen olemassa.

2. Eurooppa-neuvosto¹ voi yksimielisesti jäsenvaltioiden yhden kolmasosan ehdotuksesta tai komission ehdotuksesta ja saatuaan Euroopan parlamentin puoltavan lausunnon todeta, että jokin jäsenvaltio loukkaa vakavasti ja jatkuvasti 2 artiklassa mainittuja arvoja, kehotettuaan ensin asianomaista jäsenvaltiota esittämään asiaa koskevat huomautuksensa.
3. Jos loukkaaminen on 2 kohdan mukaisesti todettu, neuvosto voi määräenemmistöllä päättää pidättää väliaikaisesti tietyt tästä perustuslaista johtuvat asianomaiselle jäsenvaltiolle kuuluvat oikeudet, mukaan lukien kyseisen jäsenvaltion äänioikeuden neuvostossa. Tällöin neuvosto ottaa huomioon tällaisen oikeuksien pidättämisen mahdolliset vaikutukset luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Jäsenvaltiolle tästä perustuslaista johtuvat velvoitteet sitovat kuitenkin edelleen asianomaista valtiota.

¹ Toimielimiä koskevassa osassa Eurooppa-neuvostosta annettujen artiklojen mukaisesti.

4. Neuvosto voi määräenemmistöllä päättää myöhemmin muuttaa 3 kohdan nojalla hyväksyttyä toimenpidettä tai peruuttaa sen, jos sen hyväksymiseen johtaneessa tilanteessa tapahtuu muutos.
5. Tätä artiklaa sovellettaessa neuvosto tekee ratkaisunsa siten, että se ei ota huomioon asianomaista jäsenvaltiota. Henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten pidättyminen äänestämästä ei estä 2 kohdassa tarkoitettujen päätösten antamista.

Tätä kohtaa sovelletaan myös, kun jäsenvaltion äänioikeus pidätetään väliaikaisesti 3 kohdan nojalla.
6. Sovellettaessa 1 ja 2 kohtaa Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa kahden kolmasosan enemmistöllä annetuista äänistä, jotka edustavat sen jäsenten enemmistöä.

Huomiot:

Tähän määräykseen on otettu SEU:n 7 artiklan sisältö tarvittavilta osin teknisesti mukautettuna perussopimusten sulauttamisen huomioon ottamiseksi. Se korvaa SEU:n 7 artiklan ja EY:n perustamissopimuksen 309 artiklan. Ainoa muutos näihin artikloihin verrattuna on se, että neuvoston mahdollisuutta pyytää riippumattomia henkilöitä esittämään selvityksen ei ole mainittu: se on itsestään selvää.

46 artikla: Vapaaehtoinen eroaminen unionista

1. Jokainen jäsenvaltio voi päättää erota Euroopan unionista valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.
2. Jäsenvaltio, joka päättää erota, ilmoittaa aikomuksestaan neuvostolle. Ilmoituksen saatuaan unioni neuvottelee kyseisen jäsenvaltion kanssa ja tekee tämän kanssa sopimuksen eroamiseen sovellettavista menettelytavoista ottaen huomioon puitteet, jotka sääntelevät kyseisen valtion myöhempiä suhteita unioniin. Kyseisen sopimuksen tekee unionin puolesta neuvosto, joka tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä Euroopan parlamentin annettua puoltavan lausuntonsa.

Eroava jäsenvaltio ei osallistu oman asiansa käsittelyyn eikä sitä koskevien päätösten antamiseen neuvostossa.

3. Tätä perustuslakia lakataan soveltamasta asianomaiseen jäsenvaltioon sinä päivänä, jona erosopimus tulee voimaan tai, jos sopimusta ei ole, kahden vuoden kuluttua 2 kohdassa tarkoitetusta ilmoituksesta.

Huomiot:

Tätä määräystä ei ole nykyisissä perussopimuksissa. Siinä vahvistetaan menettely, jota noudatetaan silloin, kun jokin jäsenvaltio päättää erota Euroopan unionista. Tämän määräyksen mukainen menettely pohjautuu osittain valtiosopimusoikeutta koskevaan Wienin yleissopimukseen.

Valmistelukuntaa pyydetään kiinnittämään huomiota seuraaviin kolmeen seikkaan:

- Vaikka onkin suositeltavaa tehdä sopimus unionin ja eroavan jäsenvaltion välillä eroamiseen sovellettavista menettelytavoista sekä näiden osapuolien myöhemmistä suhteista, on katsottu, ettei tällaista sopimusta pidä asettaa eroamisen ehdoksi, jottei vapaaehtoisen eroamisen käsite menettäisi merkitystään.*
- On tarkasteltava, mitä juridisia seurauksia eroamisesta aiheutuisi siinä tapauksessa, että unionin ja eroavan jäsenvaltion välistä sopimusta ei olisi; tähän seikkaan liittyviä määräyksiä voitaisiin tarvittaessa lisätä kyseiseen artiklaan.*
- On syytä tarkastella perusteellisemmin erosopimuksen tekemisessä sovellettavia päätöksentekomenettelyjä (ja erityisesti neuvoston soveltamaa päätöksentekomenettelyä). Tekstissä ehdotetaan, että neuvostossa sovelletaan määräenemmistöpäätöksentekoa. Toinen ratkaisu voisi olla se, että päätöksentekoa koskeva sääntö vahvistettaisiin sopimuksen asiasisällön perusteella. Jos tällainen eroamislauseke olisi voimassa tällä hetkellä, siitä tehtävä neuvoston päätös edellyttäisi todennäköisesti yksimielisyyttä.*

=====